

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ  
ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Методика вивчення валеології, основ безпеки  
життєдіяльності в початковій школі**  
*(назва навчальної дисципліни)*

освітній ступінь бакалавр  
*(назва освітнього ступеня)*

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка  
*(шифр і назва галузі знань)*

спеціальність 013 Початкова освіта  
*(код і назва спеціальності)*

освітня програма усі освітні програми зі спеціальності

тип дисципліни вибіркова  
*(обов'язкова / вибіркова / факультативна)*

**ПОГОДЖЕНО:**

Гарант освітньо-професійної програми

\_\_\_\_\_  
(підпис, ініціали, прізвище)

**ПОГОДЖЕНО:**


Голова Ради з якості вищої освіти  
педагогічного факультету

 к.пед.н. Сич Ю.І.  
\_\_\_\_\_  
(підпис, ініціали, прізвище)

**РЕКОМЕНДОВАНО:**

кафедрою загальної педагогіки, дошкільної,  
початкової та спеціальної освіти

протокол № 8 від 8.01.2020р.

Завідувач кафедри  доц. Іванова Д.Г.

\_\_\_\_\_  
(підпис, ініціали, прізвище)

**Розробники програми:**

Мондич О.В., кандидат педагогічних наук,  
старший викладач кафедри загальної педагогіки,  
дошкільної, початкової та спеціальної освіти

**Рецензенти програми:**

Атмажов І.Д., кандидат медичних наук,  
старший викладач кафедри загальної педагогіки,  
дошкільної, початкової та спеціальної освіти

## 1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>
<i>Кількість кредитів : 4</i>	<i>Лекції:</i>	
	22	4
<i>Модулів:</i>	<i>Практичні заняття:</i>	
<i>Загальна кількість годин: 120</i>		
<i>Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2, 4</i>	<i>Лабораторні заняття:</i>	
<i>Семестр: 4, 8</i>	<i>Семінарські заняття:</i>	
	26	8
<i>Тижневе навантаження (год.):</i>	<i>Консультації:</i>	
<i>- аудиторне: 3</i>		
<i>- самостійна робота: 6</i>	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
<i>Форма підсумкового контролю: залік</i>		
<i>Мова навчання: українська</i>	<i>Самостійна робота:</i>	
	72	108

## 2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

**Мета валеології** – навчити людину з дитинства розумно ставитися до свого здоров'я, фізичної та психічної культури, гартувати організм, уміло організовувати відпочинок й працю, раціонально харчуватися, відмовитися від куріння, надмірного вживання алкогольних напоїв.

**Головною метою валеологічної освіти й виховання** є формування валеологічного світогляду та поведінки учнів, мотивацій, що забезпечать активне й свідоме залучення кожної людини до процесу творення свого здоров'я.

Зберегти здоров'я дітей, забезпечити найкращі умови для їхнього гармонійного росту і розвитку можна тоді, коли майбутні педагоги матимуть відповідні знання з валеології. Тому гасло «Здоров'я – через освіту» й на сьогодні залишається дуже актуальним. Реалізація цього завдання здійснюється завдяки впровадженню у навчальний процес предметів валеологічного спрямування. Безпека життєдіяльності — це галузь наукових знань, що вивчає вплив на людину зовнішніх та внутрішніх факторів природного, техногенного та соціального середовища.

Життєдіяльність людини безпосередньо пов'язана з навколишнім середовищем його існування. В процесі життєдіяльності людина і середовище постійно взаємодіють один з одним, створюючи систему “людина — середовище існування”. Тому необхідність вивчення дисципліни зумовлене непинним зростанням впливу негативних факторів довкілля і необхідністю запобігання та мінімізації цього впливу.

Метою дисципліни «Методика вивчення валеології, основ безпеки життєдіяльності в початковій школі» є надання студентам педвузу системи професійних знань, необхідних для здійснення валеологічної освіти у школі; формування у студентів вмій і навичок творчо застосовувати знання з психолого-педагогічних і медико-біологічних наук в практиці викладання валеології у школі, а також:

- вмій ідентифікувати небезпеку, оцінити її основні характеристики та ступінь ризику;

- навчитись оцінювати впливи негативних факторів навколишнього середовища та визначати шляхи усунення цього впливу;
- забезпечити особисту безпеку та надати першу медичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим.

Курс закінчується заліком.

#### **Завдання дисципліни включають:**

- засвоєння мети і завдань валеологічної освіти учнів;
- формування вміння аналізувати зміст шкільного курсу валеології;
- розкриття основних положень теорії розвитку біологічних і валеологічних понять;
- опанування формами організації навчально-виховної роботи з валеології у школі;
- вивчення методів і засобів навчання валеології;
- розвиток навичок по вихованню учнів в процесі вивчення валеології.

Опанування знаннями, вміннями та навичками, вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення у небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийняттого ризику.

**Міждисциплінарні зв'язки:** біологічні дисципліни, природознавство, валеологія, медицина, гігієна, анатомія і фізіологія людини.

### **3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ**

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

#### ***Знання:***

- предмет педагогічної валеології;
  - методи педагогічної валеології;
  - цілі педагогічної валеології;
  - задачі педагогічної валеології;
- Взаємозв'язок і взаємозалежність людини і оточуючого середовища;
- проблеми життєвого середовища та шляхи їх вирішення;
  - можливі небезпеки в повсякденному житті та в умовах надзвичайних ситуацій і основні шляхи забезпечення безпеки життєдіяльності в цих умовах;
  - принцип допустимого ризику;
  - можливі небезпеки в повсякденному житті та в умовах надзвичайних ситуацій і основні шляхи забезпечення безпеки життєдіяльності в цих умовах;
  - принцип допустимого ризику;
  - заходи, спрямовані на забезпечення безпеки життєдіяльності при прояві небезпек різного походження.
  - класифікація надзвичайних ситуацій та причини їх виникнення;
  - характеристика вражаючих факторів та осередків ураження при надзвичайних ситуаціях;
  - порядок виявлення та оцінки наслідків різних небезпек;
  - методи оцінки радіаційної та хімічної обстановки;
  - небезпеки великого міста;
  - небезпеки психологічного та фізичного впливу на людину;
  - заходи безпеки та захисту в екстремальних ситуаціях криміногенного характеру;
  - основні положення електробезпеки та пожежної безпеки;
  - мета і завдання цивільної оборони в Україні;
  - уражаючу дію ядерної і хімічної зброї на людину;
  - осередки біологічного ураження;
  - прилади радіаційної і хімічної розвідки;

- дії населення при загрозі виникнення стихійного лиха;
- порядок оповіщення населення при надзвичайній ситуації і дії населення при їх отриманні;
- організація та здійснення радіаційного, дозиметричного і хімічного контролю;
- типові режими радіаційного захисту при аварії на АЕС та ядерному вибуху;
- способи дезактивації, дегазації, дезінфекції;
- організація, планування і порядок проведення евакуації населення;
- рекомендації з гігієни харчування і профілактичним заходом на територіях з підвищеним рівнем радіації;
- особливості аварійних робіт в районах стихійного лиха;
- заходи безпеки при проведенні рятувальних і інших невідкладних робіт.
- захист продуктів харчування і води в умовах радіоактивного забруднення;
- класифікація та принципи користування засобами індивідуального захисту;
- класифікація захисних споруд, вимоги до захисних споруд;

#### **Уміння:**

- застосовувати різні валеологічні методи, форми, засоби підвищення рівня здоров'я учнів;
- застосовувати творчий потенціал учнів для формування мотивації на здоровий спосіб життя;
- надання само- і взаємодопомоги при надзвичайних ситуаціях;
- використання медичних засобів індивідуального захисту;
- надання долікарняної допомоги при невідкладних станах;
- проведення організованої евакуації у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- використання засобів індивідуального захисту;
- пристосування приміщень під захисні споруди;
- розпізнавати існуючі та потенційні небезпеки і прогнозувати їх вплив на здоров'я та життя людей;
- застосовувати теорію ризику для оцінки небезпеки життєдіяльності;
- визначати надійні заходи та засоби захисту від небезпек життєвого середовища.
- вирішувати задачі по оцінці радіаційної та хімічної обстановки;
- втілювати в життя заходи захисту, виконувати правила поведінки в надзвичайних і екстремальних ситуаціях;
- правильно діяти по сигналу «Увага всім» згідно з додатковою інформацією в умовах надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу;
- організовувати та проводити рятувальні та інші невідкладні роботи в умовах надзвичайних ситуацій на території навчального закладу;
- використовувати засоби захисту від електро- та пожежної небезпеки.

#### **Комунікація**

- ✓ Демонструвати навички усного та письмового спілкування державною мовою, висловлюватись та спілкуватися на тему валеологічної освіти та основ безпеки життєдіяльності;
- ✓ використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій;
- ✓ здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування у процесі вирішення професійно-педагогічних задач;
- ✓ прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету;
- ✓ використовувати засоби вербальної та невербальної комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього вчителя.

#### **Автономність та відповідальність:**

- ✓ вчитися упродовж життя й удосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію;
- ✓ аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій;
- ✓ створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

#### 4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Вступ. Історія становлення валеології як науки та навчальної дисципліни. Нормативно-правова база, формування здорового способу життя через систему освіти. Предмет, завдання та структура курсу.	2	1	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6
2.	Валеологічні основи процесу навчання.	2	1	1	-	-	-	4	2	1	1	-	-	-	6
3.	Зміст валеологічної освіти. Поняття про зміст освіти та напрямки розвитку валеологічної освіти.	4	2	2	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	6
4.	Методика формування валеологічних понять.	2	2	-	-	-	-	4	2	1	1	-	-	-	6
5.	Методи навчання валеології.	3	1	2	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	6
6.	Навчальні заняття з валеології. Структура заняття й аналіз навчального заняття.	2	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6
7.	Позакласна робота з валеології. Вимоги та форми організації позакласної роботи.	3	1	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6
8.	Напрямки методичної роботи вчителя по впровадженню традицій здорового способу життя.	3	1	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6
9.	Кабінет валеології. Дидактичний зміст оформлення кабінету валеології.	3	1	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6

10.	Безпека життєдіяльності як навчальна дисципліна. Функціонування системи безпеки життєдіяльності на рівні держави. Правові, нормативні та організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності. Основні принципи і поняття системи безпеки	2	-	2	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	6
11.	Системи сприйняття людиною стану середовища існування. Фізіологічні та психологічні особливості функціонування організму людини	2	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6
12.	Природне середовище як необхідна складова життєдіяльності людини	4	2	2	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	6
13.	Вплив абіотичних, біотичних та антропогенних факторів середовища на життєдіяльність людини	4	2	2	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	6
14.	Особливості існування і діяльності людини в техногенному середовищі	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6
15.	Негативні виробничі фактори, їх біологічна дія. Нормування негативних виробничих факторів	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6
16.	Соціальне середовище і життєдіяльність людини. Сприятливі та небезпечні фактори соціального середовища	2	-	2	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	6

17.	Безпека в побуті і здоровий спосіб життя. Основні фактори ризику для здоров'я населення України	1	-	1	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	6
18.	Вплив на життєдіяльність людини надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	6
<b>Проміжний контроль МКР</b>		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
<b>Підсумковий контроль залік</b>															
<b>Разом:</b>		48	22	26				72	12	4	8				108

## 5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

#### **Тема 1. Вступ. Історія становлення валеології як науки та навчальної дисципліни.**

Нормативно-правова база, формування здорового способу життя через систему освіти. Предмет, завдання та структура курсу. Валеологія як наука про здоров'я людини. Предмет і завдання сучасної валеології. Методи валеології. Методологічні основи методики викладання валеології та її зв'язок з іншими науками.

Основні положення концепції валеологічної освіти.

#### **Тема 2. Валеологічні основи процесу навчання.**

Поняття про здоров'я, його інтегративний зміст. Складові здоров'я. Критерії здоров'я. Здоров'я і хвороба. Основні чинники, що впливають на здоров'я. Сутність поняття «індивідуальне здоров'я». Соціальні умови здоров'я.

#### **Тема 3. Зміст валеологічної освіти. Поняття про зміст освіти та напрямки розвитку валеологічної освіти.**

Взаємозв'язок змісту освіти: знань і способів діяльності. Процес навчання: визначення, сутність. Фактори, що призводять до неуспішної роботи педагогів. Місце навчальної діяльності в природних біологічних ритмах. Розумове навантаження і втома. Співвідношення та взаємозв'язок між окремими частинами методики навчання та її структурою.

#### **Тема 4. Методика формування валеологічних понять.**

Значення понять в оволодінні предметом. Процес пізнання. Формування найпростіших понять, первинних узагальнень у курсі валеології. Розвиток понять. Емпіричні та теоретичні поняття. Технологія «вирощування» валеологічних понять.

#### **Тема 5. Методи навчання валеології.**

Поняття методу навчання валеології. Групи валеологічних методів навчання. Вербальні методи. Методи регуляції життєдіяльності. Практичні методи. Активні методи. Наочні методи. Методи оздоровлення.

#### **Тема 6. Навчальні заняття з валеології. Структура заняття й аналіз навчального заняття.**

Форми організації навчального процесу. Вимоги до сучасного уроку. Технологія організації навчання з валеології. Структура навчального заняття. Комбінований урок. Діяльність учителя під час викладання. Вимоги до відповіді учня.



**Тема 7. Позакласна робота з валеології. Вимоги та форми організації позакласної роботи.**

Вимоги до позакласної роботи з валеології. Форми організації позакласної роботи: наукова конференція; валеологічні свята; навчальна ділова гра; валеологічних гурток. Валеологічна освіта як шлях формування здоров'я сучасної людини.

**Тема 8. Напрямки методичної роботи вчителя по впровадженню традицій здорового способу життя.**

Вимоги до особистості вчителя-валеолога. Традиції: визначення, сутність. Валеологічні функції української родини. Валеологічний світогляд. Валеологічні основи побуту українців.

**Тема 9. Кабінет валеології. Дидактичний зміст оформлення кабінету валеології.**

Значення кабінету валеології в педагогічному процесі. Дидактичний зміст оформлення кабінету валеології. Дидактичне забезпечення навчальних занять.

**Тема 10. Безпека життєдіяльності як навчальна дисципліна. Функціонування системи безпеки життєдіяльності на рівні держави. Правові, нормативні та організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності. Основні принципи і поняття системи безпеки.**

Безпека життєдіяльності (БЖД) як навчальна дисципліна і науковий напрям. Об'єкт та предмет дослідження БЖД, її основні завдання. Зв'язок БЖД з іншими дисциплінами. Мета вивчення БЖД. Перспективи розвитку наукового напрямку – безпека життєдіяльності. Система БЖД, що охоплює комплекс заходів на рівні держави, її основні підсистеми: охорона навколишнього природного середовища, охорона здоров'я населення, санітарно-епідеміологічна, охорона праці, пожежна, транспортна, біологічна, радіаційна та інші види безпеки. Контроль за функціонуванням системи безпеки життєдіяльності. Екологічний моніторинг, нагляд за охороною праці, санітарно-епідеміологічний та пожежний нагляд, безпечне поводження з джерелами іонізуючого випромінювання та радіоактивними матеріалами. Правові та нормативні основи забезпечення БЖД. Законодавча база, положення, інструкції. Обов'язки та відповідальність технічних працівників за виконання законодавства з БЖД. Визначення поняття ризику. Поняття безпека, небезпека, здоров'я, нездоров'я, передхвороба, надійність, потенційно небезпечний об'єкт, випадкова величина і випадковий процес. Можливості управління ризиком. Принцип Алара. Сутність і завдання ризик-орієнтованого підходу. Основний принцип БЖД, що реалізується за допомогою п'яти складових.

**Тема 11. Системи сприйняття людиною стану середовища існування. Фізіологічні та психологічні особливості функціонування організму людини**

Органи чуття. Аналізатори. Нервова система. Гомеостаз і адаптація. Реактивність організму. Природні системи захисту організму. Рефлекторна діяльність організму. Генотип та фенотип. Системи тканин та органів, що сприймають дію факторів довкілля. Роль систем організму у протистоянні інфекціям. Імунітет. Типи вищої нервової діяльності, характер. Діяльність і поведінка особистості. Екологічна психологія.

**Тема 12. Природне середовище як необхідна складова життєдіяльності людини. Вплив абіотичних, біотичних та антропогенних факторів середовища на життєдіяльність людини**

Природне середовище і його основні компоненти. Гігієна довкілля. Реакції організму на вплив факторів навколишнього середовища. Вичерпні та невичерпні природні ресурси, їх значення для існування людства. Науково-технічний прогрес та його вплив на довкілля. Забруднення та їх класифікація. Раціональне природокористування та ресурсозбереження. Екологізація виробництва. Існування людини у навколишньому середовищі, зміненому науково-технічним процесом. Засоби виходу з екологічної кризи.

Класифікація екологічних факторів. Абіотичні, біотичні, антропогенні фактори. Основні кліматичні фактори, їх характеристика і вплив на функціонування організму людини. Енергія сонця. Біологічна дія ультрафіолетового, інфрачервоного, електромагнітного та іонізуючого випромінювань. Температура, вологість, газовий склад атмосфери, тиск. Фізичні основи освітлення. Шум та вібрація. Екзогенні хімічні речовини та їх норми у воді, атмосферному повітрі, ґрунті, харчових продуктах, виробничому середовищі. Вплив фактора

біотичних відносин на життєдіяльність людини. Антропогенні фактори навколишнього середовища.

**Тема 13. Особливості існування і діяльності людини в техногенному середовищі**

Поняття техногенного середовища. Вплив на існування людини в умовах урбанізації. Основні негативні фактори техносфери. Причини виникнення негативних факторів. Фізичні забруднювачі їх властивості, вплив на стан атмосфери, гідросфери, літосфери і біосфери в цілому. Наслідки впливу фізичних забруднювачів на довкілля.

Хімічне забруднення, його характеристики і наслідки. Проблема чистої води. Енергетичні забруднення оточуючого середовища: теплове, електромагнітне. Наслідки теплового забруднення для функціонування біосфери. Види і причини теплового забруднення. Вплив на людину джерел електромагнітного випромінювання. Напряга електромагнітного поля та її вплив на живі організми. Комбінована дія техногенних факторів. Показники негативності техногенного середовища.

**Тема 14. Негативні виробничі фактори, їх біологічна дія. Нормування негативних виробничих факторів**

Негативні фактори виробничого середовища. Виробничий мікроклімат та його несприятливі чинники. Робота з персональними комп'ютерами. Особливості впливу електромагнітного випромінювання, постійного електричного (електростатичного), магнітного полів на організм людини у виробничих умовах. Ультрафіолетове, видиме і лазерне випромінювання в робочих зонах. Шум та його основні характеристики. Ультразвук та інфразвук як виробничі чинники. Іонізуюче випромінювання та захист від нього. Вплив шкідливих речовин. Небезпечні речовини біологічного походження. Нормування негативних факторів.

**5.2. Тематика семінарських занять.**

*Тема 1.* Вступ. Історія становлення валеології як науки та навчальної дисципліни. Валеологічні основи процесу навчання.

*Тема 2.* Зміст валеологічної освіти. Поняття про зміст освіти та напрямки розвитку валеологічної освіти.

*Тема 3.* Методика формування валеологічних понять. Методи навчання валеології.

*Тема 4.* Навчальні заняття з валеології. Структура заняття й аналіз навчального заняття.

*Тема 5.* Позакласна робота з валеології. Вимоги та форми організації позакласної роботи.

*Тема 6.* Напрямки методичної роботи вчителя по впровадженню традицій здорового способу життя.

*Тема 7.* Кабінет валеології. Дидактичний зміст оформлення кабінету валеології.

*Тема 8.* Безпека життєдіяльності як навчальна дисципліна. Правові, нормативні та організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності

*Тема 9.* Основні принципи і поняття системи безпеки.

*Тема 10.* Системи сприйняття людиною стану середовища існування. Фізіологічні та психологічні особливості функціонування організму людини

*Тема 11.* Природне середовище як необхідна складова життєдіяльності людини.

*Тема 12.* Вплив абіотичних, біотичних та антропогенних факторів середовища на життєдіяльність людини.

*Тема 13.* Особливості існування і діяльності людини в техногенному середовищі. Негативні виробничі фактори, їх біологічна дія. Нормування негативних виробничих факторів

**5.3. Організація самостійної роботи студентів.**

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	22	25	Відповіді на практичних

				заняттях
2.	Підготовка до практичних занять.	24	24	Відповіді на практичних заняттях
3	Підготовка до модульного контролю	4	4	Написання модульної контрольної роботи
4	Робота з Інтернет-ресурсами.	2	4	
6	Опрацювання тем, винесених на самостійну підготовку, в т.ч. конспектування за заданим планом.	20	36	Конспект опрацьованих тем
	<b>Разом</b>	<b>72</b>	<b>108</b>	

### Тематика індивідуальних (групових) завдань

1. Дайте визначення поняттям про здоров'я, його інтегративний зміст. Складові здоров'я. Критерії здоров'я. Здоров'я і хвороба. Основні чинники, що впливають на здоров'я. Сутність поняття «індивідуальне здоров'я». Соціальні умови здоров'я.

2. Охарактеризуйте нормативно-правову базу формування здорового способу життя через систему освіти.

3. Розкрийте твердження: взаємозв'язок змісту освіти: знань і способів діяльності. Процес навчання: визначення, сутність. Фактори, що призводять до неуспішної роботи педагогів. Місце навчальної діяльності в природних біологічних ритмах.

Розумове навантаження і втома. Співвідношення та взаємозв'язок між окремими частинами методики навчання та її структурою.

4. Розкрийте поняття процесу пізнання. Формування найпростіших понять, первинних узагальнень у курсі валеології. Розвиток понять. Емпіричні та теоретичні поняття.

5. Дайте визначення формам організації навчального процесу. Вимоги до сучасного уроку. Технологія організації навчання з валеології. Структура навчального заняття. Комбінований урок. Діяльність учителя під час викладання. Вимоги до відповіді учня.

6. Охарактеризуйте Вимоги до позакласної роботи з валеології. Форми організації позакласної роботи:

- наукова конференція;
- валеологічні свята;
- навчальна ділова гра;
- валеологічних гурток;

Валеологічна освіта як шлях формування здоров'я сучасної людини.

7. Дайте визначення: вимоги до особистості вчителя-валеолога. Традиції: визначення, сутність. Валеологічні функції української родини. Валеологічний світогляд. Валеологічні основи побуту українців.

8. Розкрийте значення кабінету валеології в педагогічному процесі. Дидактичний зміст оформлення кабінету валеології. Дидактичне забезпечення навчальних занять.

9. Розкрийте поняття – безпека життєдіяльності як навчальна дисципліна. Функціонування системи безпеки життєдіяльності на рівні держави. Правові, нормативні та організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності. Основні принципи і поняття системи безпеки

10. Розкрийте поняття – системи сприйняття людиною стану середовища існування. Фізіологічні та психологічні особливості функціонування організму людини.

11. Охарактеризуйте природне середовище як необхідну складову життєдіяльності людини.

12. Розкрийте - вплив абіотичних, біотичних та антропогенних факторів середовища на життєдіяльність людини

13. Дайте визначення особливості існування і діяльності людини в техногенному середовищі.

14. Охарактеризуйте безпеку в побуті і здоровий спосіб життя. Основні фактори ризику для здоров'я населення України.

## 6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.  
6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.  
6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

## 7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

### *Зразок варіанту модульної контрольної роботи:*

1. Поняття про здоров'я, його інтегративний зміст. Складові здоров'я. Критерії здоров'я. Здоров'я і хвороба.
2. Поняття техногенного середовища. Вплив на існування людини в умовах урбанізації. Основні негативні фактори техносфери.
3. Значення кабінету валеології в педагогічному процесі. Дидактичний зміст оформлення кабінету валеології.

## 8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

### *8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки*

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

### **Схема розподілу балів**

<b>Максимальна кількість балів</b>	<b>70 балів</b> (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	<b>30 балів</b> (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
------------------------------------	--	---

### *8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять*

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
<b>5 балів</b>	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє

	навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
<b>4 бали</b>	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
<b>3 бали</b>	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
<b>2 бали</b>	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
<b>1 бал</b>	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
<b>0 балів</b>	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

### 8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Анотація наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

### 8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 10 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Загальна кількість балів за модульну контрольну роботу - 30 балів.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю  
Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

## **9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

## **10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**

### *10.1. Основні джерела*

1. Бойченко Т.Є. Валеологічна освіта в Україні: особливості і проблеми формування // Валеологія: науково-практичний журнал. – Київ-Тернопіль. – 1996. - № 6. – с. 25-27.
2. Вайченко С. Проблеми здоров'я // Біологія і хімія в школі. – 1999. - №2. – с. 6-8.
3. Ващенко Л. Шкільна валеологічна освіта, причини та шляхи їх розв'язання // Біологія і Хімія в школі. – 2000. - №1. – с. 23-30.
4. Гриньова М.В. Методика викладання валеології: Навчально-методичний посібник. – Полтава: АСМІ. – 2003. – 220с.
5. Дорошук В. Суспільно-педагогічний статус валеологічної науки // Рідна школа. – 1997. - № 3-4. – с. 54-56.
6. Дрига И.И. Кабинетная система в общеобразовательной школе. – М.: Просвещение, 1986. – 207с.
7. Концепція інтегративної українознавчої валеологічної освіти в Україні / За розробкою П.П. Кононенка, Т.П. Усатенко. – Освіта. – 1996. – 24 липня - №39.
8. Петрик О.І., Валецький Ю.М. Валеологія: Курс лекцій. – Луцьк: «Вежа» Волин. держ. ун-т. ім. Лесі Українки, 2000. – 111с.
9. Уроки здоров'я в школі // Бібліотека вчителя початкової школи. – 1999. - № 5. – с.11-12.
10. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки): Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.
11. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності:
12. Навчальний посібник / За ред.. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.
13. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П.
14. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ., 2002. – 328 с.
15. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 284 с.
16. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" / В.О. Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.
17. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
18. Ващенко Л. С. Основи здоров'я: Книга для вчителя / Л. С. Ващенко, Т. Є. Бойченко // – К.: «Генеза», 2005. – 242 с.

19. Гриньова М.В. Методика викладання валеології: навчально-методичний посібник / М. В. Гриньова. – Полтава: АСМІ, 2003. – 220 с.
20. Ковальчук Г. Методика викладання валеології, основ безпеки життєдіяльності у початковій школі: [для фахівців I (Бакалаврського) рівня вищої освіти заочної форми навчання напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / Ковальчук Галина Ярославівна. – Дрогобич: Редакційний відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. – 68 с.
21. Ковальчук Г.Я. Методика викладання валеології. Методичні матеріали до самостійної роботи / Г. Ковальчук. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка, 2012. – 91 с.

#### 10.2. Додаткові джерела:

1. Бібік Н., Коваль Н. Основи здоров'я в початковій школі: методичний коментар // Початкова школа. – 2005. - №10. – с.42-44.
2. Інтегрований курс «Основи здоров'я» // Початкова школа. – 2003. - №2. – с. 43-49.
3. Лапаєнко С. Виховуємо дітей здоровими // Початкова школа. – 2000. - № 5. – с.39-41.
4. Мельник О. Системний підхід до формування культури здоров'я // Початкова школа. – 2005. - №11. – с. 14-16.
5. Смирнов А.Т., Митин Б.И. Методические материалы и документы по курсу «Основы безопасности жизнедеятельности»: Кн.. для учителя. – М.: Просвещение. – 2001.
6. 1.Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков И.В., Литвинов В.В., Письменный Е.Н. Культура безопасности на ядерных объектах Украины. Учебн. пособие. – К. НТУУ КПИ, 2009, -363с.
7. 2. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э.А. Арустамова. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд. дом "Дашков и К", 2000. – 678 с.
8. 3. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / О.С. Баб'як, О.М. Сітенко, І.В. Ківва та ін. – Х.: Ранок, 2000. – 304 с.

#### 10.3. Інтернет-ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського представляє електронний каталог періодичних видань.
2. <http://www.library.edu-ua.net/id/485/> – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України.
3. <http://vognuty.ru/lib/> – колекція електронних книг.
4. <http://www.mon.gov.ua/> – Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України - офіційний сайт.
5. <http://enc-dic.com/pedagogics> – педагогічний словник.
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki> – Вікіпедія, вільна енциклопедія.
7. <http://www.npu.edu.ua> ([elib@npu.edu.ua](mailto:elib@npu.edu.ua)) – Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова

## 11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20\_\_ / 20\_\_ Н.Р.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року